

MAGYAR POLGÁR

Előfizetési árak:
Egész évre 28 kor., fél évre 14 kor., negyed évre 7 kor., egy hónapra 2 k. 40 f. — Egyes szám 10 f.
Megjelenik naponta, az ünnepek kivételével.

Feltételek szerkesztő:

HEGYESY VILMOS.

Főszerkesztő:

Br. FEILITZSCH ÁRTHUR.

Kiadó és lapfajlagos:

AJTAI K. ALBERT.

Szerkesztőség: Farkas-utca 8. sz.

Hirdetések 8 fill., nyitóléte 40 f.

Kiadóhivatal: Deák Ferenc-utca 4. sz.

Az új ülősszak.

Kolozsvár, okt. 7.

Holnap délelőtt ül egybe az 1901—1906-diki országgyűlés második ülősszakára a magyar törvényhozás két Háza. A holnapi nap igen jelentős dátum a magyar állam politikai történetében. Mert azok a valótlán epochális tervek, melyeknek valóraváltását Széll Kálmán és kormányának tagjai a törvényhozásnak kormányrajutásuk óta többször megígérték, de melyeknek véghezvitele a folyton-folyvást tornyosuló hol technikai, hol politikai akadályok miatt meg nem történhetett, ebben a szeszzióban kerülnek tárgyalásra és — bizton hisszük — elfogadásra.

Nemcsak a kiegyezés, avagy helyesebben Magyarország gazdasági helyzetének megállapítása, mely pedig legfontosabb életkérdésünk, teszi nevezetessé ezt az ülősszakot, hanem az a sok nagy törvényjavaslat is, melyeket a két Háznak a második szeszzióban kell tárgyalnia. Igazságügyi törvények, minők a már be-nyújtott polgári perrendtartás, a telek-könyvi rendtartás, a végrehajtási törvény revíziója; közgazdaságiak, minők az adó-reform, a telepítésről, a kereskedelmi törvény javításáról szóló javaslatok; bel-ügyiek, mint a tisztviselők fizetésének rendezése s a közigazgatás javítása, a fő-rendek összeférhetlenségének szabályozása; s ezekhez hozzávéve a költségvetési vitát s azt a néhány honvédelmi javaslatot, melyek már októberben a Ház asztalára

kerülnek —: mind-mind a holnap egybe-ülő parlament derekas munkabírásából várják letárgyalásukat.

Ha csak pusztán numerikus összehasonlítást is teszünk — a tárgyalás alá kerülő javaslatokat tekintve — az új ülősszak és a multak között, így is kiváló jelentőségűnek fog mutatkozni az, de sokkal inkább, ha fontolóra vesszük, hogy micsoda tartalmi jelentőségük van a fentebb-vázlatosan elsorolt javaslatoknak. Egyetlen mondattal válaszolhatunk e kérdésre, mert e reform-komplexum feladata és jelentősége egy: az tudniillik, hogy a köz-élet minden terén egészebb, modernebb és nemzetibb szellemet, intézményeket teremve, — az országnak és népének zavartalan belső fejlődését, melyre nálunk ugyancsak szükség van, elősegítsék. Oly nagy cél ez, mely méltó tervezőihez, kiknek a modern Magyarország történetében már is előkelő helyet biztosít munkálkodásuk.

És végigfontolva ezt a temérdek javaslatot, önkéntelenül felötlik a gondolat, hogy vajon egészséges állapot-e az, hogy akkor, mikor a nemzet ilyen nagy, életbe-vágó kérdések előtt áll, melyek közül egyik-másik harmincz éve várja megoldását, külső és belső izgágaság útjába áll a sürgős munkában serénykedő nemzetnek és meddő, erő-fecsérlő, szó-szaporítással akadályozza azt komoly törekvéseiben?

Avagy nem lesz-e különös, mondhatni érthetetlen, hogy ha most ismét öt-hat hónapos költségvetési vitát provokál az

ellenzék s agyonbeszéli a munkára leg-alkalmasabb, alkotásra legjobb időnek háromnegyedét s csupán egyéni szereplésre vágyás, vagy holmi apró cseprő lokális érdekek indokából megakasztja a parlament komoly munkásságát? Érthetetlen bíz ez, még pedig annyival inkább, mert a legcsapongóbb képzelőtehetség sem tud okot találni arra, hogy a magyar kormány rászolgált volna arra a bizalmatlanságra, melylyel a költségvetés össze-állítását nézi és tárgyalja az ellenzék. Ha volt és van a maguk külön elvi álláspontjukból kifogásuk egyik-másik kormányzati tény ellen, bizonyára legkevésbé indokolt azt épen a költségvetés ellen hangoztatniok, mely utóvégre is holt keret, melynek határain belül jelentkeznek az egyes kormányzati tények, a melyeknek folytonos ellenőrzése már ugy is kívül esik a parlamentek látó-körén. Reméljük hát, hogy sikerülni fog Széll Kálmánnak ledobni ezt a felesleges ballasztot a parlament léghajójáról, hogy felemelkedve az igaz liberális alkotások légkörébe, ne kénytelenítettessék a minden-nyomasztó alacsony gőzkörökben vesztegetnie.

A másik akadály, mely a magyar parlament munkásságának útjában állott, az a szomszéd Ausztria magatartása volt a kiegyezést illetően. Ezért volt szükség a hosszú parlamenti szünetre, ezért nem készült el több javaslat a kellő időre, miként ezt egyik miniszterünk ujabbban ki is jelentette. De a mennyiben a két kormány között sikerül az alku, talán már

TÁRCZA.

Rátót.*

A községeket hajdan egy-egy csata tette híressé: Drégelyt, Parkányt, Romhányt s a többi mindet; nem volt módjukban egyébként emlegetett névre szert tenni — de nem is igen voltak még akkor stréber községek.

A községek strébersége is Ausztriából kezdődött, hol egy vesztett csatát két község reklamált: Sádova és Königrätz. A két verekedő fél maga is válogatott aztán a községekben: sádovai csatát mondott a porosz, königrätzit az osztrak, míg végre úgy dönt el a vita, hogy a kit megverték, az emlékeztetik rá jobban, hogy hol verték meg — s lett belőle véglegesen königrätzit csata.

A modern korban könnyebben megy a községek elhíresülése: néha egy savanyu vagy keserű vízforrás is elegendő, vagy valami különös alkatrészt az ottani földben, mint a vanyarci méz vagy igmándi só, sőt az is megteszi, ha valami híres ember lakik ott. Így volt emlegetett Geszt Tisza miatt, Dános Wekerle miatt s így lett híressé Rátót is Széll Kálmán miatt. Sőt híresebb lett mindezeknél nemcsak azért, mert itt pihengetett övéi közt egykor Deák Ferencz s mert innen kormányozta Széll Kál-

mán már több nyáron át Magyarországot, hanem mert alkalmasint itt is egy csata dőlt el el az idej nyáron a közös gazdasági kérdések dolgában, mely kihatásaiban jelentékenyebb azok-nál, melyeket a hadi történelem följegyezett.

Rátót tehát e nyáron volt in floribus. A lapok »legujabb«-jaiban, a sürgönyök és entrefilet k kövér betűiben nap nap után kimaradhatatlan A kis liliputi Rátót szinte Bécses és Ischlel látszott fölvenni a keztyűt az érdekességben. Persze erről mindenki tudott, csak maga Rátót nem. Az a harminczkét házacska és lakói. Mert hát azokból a kis falusi ablakokból nézve a világot, semmi sem változott Rátóton. A szép emeletes kastély a falu végén valóságos kis rezidenczia, csak épen olyan, mint tavaly volt, vagy azelőtt, mert hisz ki s be járt abban a vendég régente is; a mi újdonszerű lehet a rá-tótiaknak, az egy szőszke kis fiu (Széll Kálmán unokája), a ki ott játszogát, szaladgál a parkban, vagy kicsiny csacsi-fogatán hajtát ki a kastély-ból, csengő kacajával megtörve csöndjét a kis falunak, melyet halgatag fenyves-erdők szegélyeznek.

Rátótot különben nem kell fölfedezni. Ráillik a mit Olaszországra mondott egy szellemes barátunk: »Nincs annak egyetlen fája se, mely alatt ne ült volna már piktor és journalist.« Hiszen több leírás jelent meg mostanában Rátótról, mint a római Vatikánról. A »Vasárnapi Ujság« is közölt képeket és leírást a miniszter-elnök e kedves birtokáról, melyet jobban szeret, mint akár a héraházi vagy a zalai jóságát.

Ujat tehát Rátótról alig lehet többé írni. Ösme-letes a kastély, mely fővárosias csinoságával meglepi a vonaton elhaladót s az Andrássy-ut kis palotáit hozza emlékeztetbe egy perczre. A buja növényzetű park szinte megfűvöli a nézőt, a mint elsuhan a sínek mellett, mint egy alom. Ejh, bohóság! M nek beszéltem én el mindezeket? Hiszen meg van már Rátótról írva minden, még talán az is, hogy az északi szélesség hányadik foka alatt tekszik. A park egyes rész-leit képek örökitik a lapokban. A föld-zinti szobákat, melyek a vendégeknek vannak szánva (az intimus szobák az emeleten sorakoznak), hű fölvételek ábrázolják. Minden tárgy kivehető a szemnek. A dolgozó asztalon ott áll a Deak mellszobra, az elfogadó teremben a falon a Bernrieder Jánosné bájos arc képe mosolyog. Hiszen olyan világos mindez. Mikor a dolgozó szobájában van, akkor az a szobor inspirálja; mikor a szalonban van, akkor ez a kép ural-kodik fölötté, — azaz, hogy most már ezt a képet felváltotta a miniatúr hasonmása. Az a kis zsarnok, a ki a csacsikon hajtát. Az egyetlen, a ki előtt Magyarország hatalmas miniszterelnöke-nek nincs kellő tekintélye.

A mit a rajzoló ön kihagy, azt a toll művé-szete pótolja. Látni véljük őt majd minden attitudeben. Végig balad a pompás parkon az egyenesre nyírt gyertyán-falak mellett, reggeli öltönyben, széles szalmakalapjával. Vendégei elé siet; miután ottbenn szobájában jelezte a készülék a vonat érkezését. Akár Gráczt felől jön, akár Szombathely felől, egyformán érde-

* A »Vasárnapi Ujság«-ból.

Hegyesy Vilmos.

a közel jövőben a kormány-tevékenységnek ez a nagy kerékkötője is eltűnik utunkból.

Bizva a magyar törvényhozás tagjainak kötelességtudásában és abban a hatalmas erőben, mely Széll Kálmán vezetése alatt a szabadelvűpártot képessé teszi még oly nagy nehézségek győzelmes leküzdésére is, — örömmel és a legjobb reménnyel üdvözljük az új ülősszakot. (h—h.)

Politikai hírek.

Kolozsvár, okt. 6.

A Reichsrath összehívása. A bécsi hivatalos cs. kir. Correspondenzbureau jelenti: A Reichsrath összehívása legközelebb várható.

A tisztviselők fizetésének rendezése. Egyes lapokban különféle hírek terjedtek el a tisztviselői fizetések rendezéséről. A közölt adatok — mint a M. Nemzet írja, — részben tévesek, részben pedig nem birnak a végleges megállapodás jellegével. Erről majd csak akkor lehet szó, ha a fizetésrendezésről szóló törvényjavaslatot a képviselőházhoz be fogják nyújtani. Erre nézve meg kell jegyezni, hogy a tisztviselői fizetések rendezéséről önálló törvényt alkotnak, a melynek életbeléptetése nem függ össze az évi költségvetéssel.

A kiegyezés kérdése.

Kolozsvár, okt. 7.

Tegnap már jelentettük, hogy Széll Kálmán miniszterelnök a tegnap délutáni gyorsvonattal Bécsbe utazott. A miniszterelnök, a ki ez alkalommal a szakminiszterek és referensek nélkül kelt útra, jelentést tesz a koronának a kiegyezési helyzetről, mely a vasárnapi tanácskozás után előállott. A miniszterelnök elutazása előtt tudvalevőleg minisztertanács tartatott.

A vasárnapi közös tárgyalásokról ezeket jelentik:

A magyar miniszterelnökségi palotában tegnap délelőtt újra fölvetett kiegyezési tárgyalások, a melyeken a két miniszterelnökön kívül a kiegyezésnél érdekelt szakminiszterek is résztvettek, rövid déli szünet kivételével napestig tartottak s újra sikerült egynehány lényeges, névszerint

kelve van a gazda. Onnan osztrák államférfiak érkezhettek, innen magyar urak, miniszterek, főispánok, képviselők, szakelődök, kérelmezők száz meg száz változataival a megbeszélendő kérdéseknek.

Ha Ausztriában volna ez a Rátót s akkora osztrák vezető államférfi székelne ott nyaranta (ha ugyan volna akkora emberük), már azóta hotelek sora emelkedett volna körös-körül, mint egykor Fridrichsrubában a Bismarck kastélya táján. Csakhogy Széll Kálmán magyar ur s a ki a vonatról lelép Rátóton, az mind az ő vendége. Neki nem teher ez, sőt multság minden megérkező vonat, mint a halásznak mikor a halót kihúzza, — hogy hány hal van benne. Lehangelve volna, ha egy látogató se érkezne.

Majd látni veljük őt dolgozó-szobájában, a mint titkárával a postát intézi. Levelek, sürgönyök s egy halom akta hever az asztalon. Sisi-phusi munka, mert mire az egyik postával végeztek, akkorra megérkezik a másik. De a miniszterelnök nem fáradt. Csodálatos idegei vannak, vagy jobban mondva egyáltalában nincsenek idegei. Játssza végzi a sok munkát, ellenkezőleg, mint az ugynevezett »munka stréberei« (mert ez a genre kezd kifejlődni), a kik fújva, zihálva, verejtéktől gyöngyöző homlokukat törölve, eltult hangon dokumentálják, hogy ők mennyit dolgoznak. Széll Kálmán mint egy ó-kori Vulkan, nem érzi a kezében levő kalapács súlyát s nem affektálja, mint a meggömbölyve faragott szobrok a modern paloták kapuinál, mintha ők tartanák vállukon az egész épületet. Pedig e

az autonóm vámtarifa és a végrehajtási törvény körében mutatkozott differenciát kiegyenlíteni. A szakelődök a tegnapi tárgyalások emez eredményét az illető javaslatok szövegébe be fogják illeszteni. A tárgyalások végleges befejezése azonban ezuttal sem sikerült. Az osztrák miniszterek tegnap visszatértek Bécsbe. (Bud. Tud.)

A budavári miniszterelnöki palotában tegnap egész napon át tartó konferencia volt a kiegyezés még vitás anyagának rendezése tárgyában. A tanácskozásban osztrák részből Körber dr. osztrák miniszterelnök, Call báró kereskedelmi miniszter, Giovanelli földművelésügyi miniszter és Böhm-Bawerk pénzügyminiszter, továbbá Rössler és Stibrál szakosztályfőnökök, mint szakreferensek; magyar részből Széll Kálmán miniszterelnök, Láng Lajos kereskedelemügyi miniszter, Darányi Ignác földművelésügyi miniszter és Lukács László pénzügyminiszter, továbbá Biró Tamás, Andreánszky báró és Ottlik miniszteri tanácsosok, mint szakreferensek vettek részt. A tanácskozás folyamán számos felforgott differenciát véglegesen rendeztek és most már a szakelődök feladata lesz, hogy e megállapodások értelmében az autonóm tarifa tervezetét és a végrehajtási törvényjavaslatot módosítsák. Több más nézeteltérés tekintetében azonban megállapodásra jutni nem sikerült. Az osztrák kormány tagjai még tegnap este elutaztak. (M. T. I.)

A párbaj-ellenes mozgalom.

Kolozsvár, okt. 7.

Nagyvárad város uri köreiben mindjobban megérelődött a párbaj-ellenes mozgalom egészséges gondolata. A vezetők mögött ott áll már Nagyvárad egész felvilágosodott társadalma, mely egyértelműen kárhozatosnak mondja a modern emberölést.

A romantikus középkor e csunya és véres maradványa már egy cseppet sem illik bele a mai civilizált kor keretébe, nem pedig attól a pillanattól, a mikor a humánus törvények magasztos szelleme elsodorta az ököljogot s kimondta, hogy ember a saját bírása nem lehet. A lovagias érzületű emberek könnyen fölhasználhatják arra, hogy támadásaik céljárává tegyék az illetőt; s ha ezért aztán elégtételt követel, a szemébe vágják, hogy: »az olyan embernek nem adunk elégtételt, a kinek elintézetlen ügyei vannak!« De viszont ez elég jogczim arra, hogy ezért üldöztetéseket, megáláztatásokat kelljen ismételtelen elszenvednie azoktól, kik »lovagias elégtétel«-adásra nem méltatják.

A nagyváradiak párbajellenes mozgalma nem lehet helyi érdekű, mert az az egész ország ügye. A külföldi államok is magukéva tették a párbaj végleges eltörlésének kérdését s mi, a kik nyomon követjük őket mindenben, a mi kulturális érdekeinket előrébb tolja, e humánus

mozgalom elől sem zárkozhatunk el. Sőt kíváncsi, hogy minden késedelem nélkül csatlakozunk Nagyvárad mozgalmához, mert méltó arra, hogy példáját az egész ország társadalma kövesse.

A párbaj-ellenes liga megalakulásával Nagyvárad napi sajtója hasábkot kitevő közleményekben foglalkozik. Ismerteti a párbialdal ellen megalakult szövetség alapszabályait és rámutat igen helyes következtetéssel a párbaj tarthatlan fonákására, amely a sértett becsület kijavítására alkalmatlan. A társadalom szempontjából pedig minden irányban hátrányos. Mert Magyarországban a párbaj a sokszor meg sem sértett, sokszor meg éppen a párbialdal határozott kiroszakolása végett megsértett becsület kijavítására célzó intézménnyé korcsosodott el.

A lovagiasság nem a párbialdalban gyökeredzik — és nem szabad a párbialdal e térfi erény mezébe bujtanai. Mert vajjon hol láthatunk abban lovagiasságot, ha pl. a sértő fél a sértettnel — a legjobb esetben — az orrát, a fülét metszi le, de igen sok esetben egész életére nyomorékká, bénává teszi, sőt nem ritka esetben meg is öli. Vajjon ki foghatja rá az ilyen párbialdalra, hogy »lovagias« cselekedet és ki vonja kétségbe, hogy nem ékesen szólóbb lovagiasság, ha a sértő fél a kegyetlen vagdalódzás, avagy gyilkosság helyett: *bocsánatot kér?*

Az eddigi ferde föllogás szerint az inzultust az uri társaság tagjai csak tegyveres elégtétellel adással torolhatják meg, ha nem akarják, hogy a »hangadó közvélemény« a gyávaság Kain-bélyegét süsse homlokukra. És e szerint sok esetben jaj annak, a ki egy közel álló barátja sértését »simán« intézte el, a nélkül, hogy ezért »lovagiasan« megvagdalták volna egymást; mert az ilyesmit a lovagias érzületű emberek könnyen fölhasználhatják arra, hogy támadásaik céljárává tegyék az illetőt; s ha ezért aztán elégtételt követel, a szemébe vágják, hogy: »az olyan embernek nem adunk elégtételt, a kinek elintézetlen ügyei vannak!« De viszont ez elég jogczim arra, hogy ezért üldöztetéseket, megáláztatásokat kelljen ismételtelen elszenvednie azoktól, kik »lovagias elégtétel«-adásra nem méltatják.

Száz és száz élesen szembeszökő példát említhetünk a párbialdal tarthatatlansága mellett és igazán itt az ideje annak, hogy a társadalom a lehető legkomolyabban foglalkozzék e kérdés sikeres megoldásával.

Örömmel fogadjuk tehát a Nagyváradiak uttörő akcióját.

Nagyváradról jelentik a Magyar Távirati Irodának: A párbajellenes szövetség kezdeményezőinek felhívását nagy érdeklődéssel fogadják

rikus mosolylyal, a várakozók csoportjára mutatva. — Minek nekem az idő? Ha te nem konferálsz, valaki azért mindig konferál velem.

Csakis ily ős filozófiával, a fizikai egyéniségnek ilyen teljes átengedésével lehet jól kormányozni.

... De hova tévelyedtem? Hiszen ez már nem a rátóti tusculum leírásához tartozik — s azontelül is milyen kontuziót csináltam; átragadva Széll Kálmánt Rátótról a dorottya-utcai klubba, mint az Ezer-egy éjszaka kóbor szellemei és selyma dzsinjei csinálják a maguk hőseivel. Oh jaj, a klub! Nincs ott ilyenkor semmi szép (mert a nagy persa pokróczot fölstedték), semmi poétikus (mert a délszaki növényeket elhurczolták) és semmi fényes, mert Pildner otthon nyaral és az utolsó fényes dolog ott (följegyezheti a história) as ő fejebubja volt. A kik pedig itt szorultak az »Uhu« jelvényében, azok is bizonyosan azon merengnek, a nagy világba tekintve a balkon üvegtalan át: vajjon mi történik most Rátóton?

Hát vissza innen Rátótra! — Ott hagytuk el Széll Kálmánt, a mint a postát dolgozza fel, dönt, intézkedik, sürgönyöket küld, a megírandó levelek tartalmát mondja meg, melyeket még átnéz leragasztás előtt s személyesen szűr be egyet-mást a sorok közé, egy találó mondást vagy egy magyarázó jelzést, a mi meleggé teszi, néhol szinessé is a rideg hivatalos hangot. Ebben a munkában hagytuk, de már aligha találjuk az aktáknál. Csoda lenne, ha azóta egy kis lázas berregés föl nem zavarja s ha

Herkulesek csak disz. Széll Kálmán épen megfordítva, azt szereti mutatni, hogy ő nem cipel terhet. Nem siet és nem csodálkozik, mint Richelieu, ki ezzel dicsekedett élete végén. Nem a Pató Pálók fájából való, még kevésbé a tűnődő Hamletek kiterjedt családjából, de a Nessus-ing sincsen rajta. Egyformán, nyugodtan, az egészséges ember normális temperamentumával foglalkozik az ügyekkel. Egy se tulságos nagy neki és egy se tulságos kicsi. Olyan, mintha maga a természet volna, mely épen annyi gonddal és biztossággal szűrja a mocsarakat és vadvizeket, a mennyivel egyetlen szemben egy csöpp könnyet.

Elődei a klubban nem győzték figyelmeztetni a képviselőket, a kik ott hozakodtak elő a dolgukkal:

— Csak röviden, röviden kérlek, mert nagyon sok a dolgom.

Széll olyan türelmes megadással hallgatja meg őket, mintha roppantul érdekelné épen a fölvetett eset s mintha úgy se lenne semmi más teendője. Valaki egy napon mentegetőzve kezdé:

— Csak igen rövid leszek, kegyelmes uram, nagyjában adom elé, mert nem akarok fárasztani.

— Oh, csak beszélj tetszésed szerint, — bátorítja a miniszterelnök. — Engem semmi sem fáraszt.

— De az időd, kegyelmes uram, az időd...

— Az én időm? — jegyzi meg finom szati-

Nagyváradon és a közhangulat kedvére a szövetség megalakulásának. Itt közöljük a felhívásnak azt a részét, a melyben a szövetség célját mondják el a kezdeményezők:

E szervezet által — így szól a felhívás — közeget akarunk teremteni a megsértett becsület oltalmazására és arra, hogy az valódi elégtételben részesüljön a szövetség becsületügyi eljárása által. Hatni kívánunk oly közvélemény kifejlődésére és megnyilatkozására, mely a törvényhozót a becsületsértés és párbaj szigorubb büntetéssel sújtására ily értelemben a büntető-törvény szigorítására, az eljáró bíróságokat a törvény szigorú alkalmazására, a hírlapirodalmat a párbajhírek közlésének mellőzésére vagy a párbajozók és becsületsértők legszigorubb megrovására bírni volna hivatva. Végre irodalmi uton, kiadványok által is működni akarunk azon, hogy az előítélet kiirtassék, a becsület tiszteltetésben tartása fokoztassék, a sértések elintézésére azonban a párvíadal alkalmatlanságát felismerjék. — A felhívást többek között Sável Kálmán kir. főügyész és Nagy Ferencz törvényszéki elnök is aláírták. Az alapszabálytervezet szerint, a párbajellenes szövetség székhelye Nagyvárad és működése Magyarország területére terjed ki. A szövetség alakuló közgyűlését a jelentkezők nagy száma miatt már a legközelebbi időben tartják meg.

Az Erdélyrészi Szépművészeti Társaság gyűlése.

— Saját tudósítónktól. —

Kolozsvár, okt. 7.

Az Erdélyrészi Szépművészeti Társaság választmánya tegnap délután tartott gyűlést báró Feilitzsch Ártur elnökle alatt, hogy a rendezés alatt levő képzőművészeti kiállításának ügyéről tanácskozzék. A választmány minden egyes tagja, a buzgó és fáradhatatlan agilitást tanúsító elnök vezetése alatt, élénk érdeklődést és erős tevékenységet fejt ki minden irányban, hogy a nagy terv sikere a legteljesebb legyen. Csakis e váltvetett buzgólkodásnak és áldozatkészségnek köszönhető, hogy ily rövid idő alatt, mint a mennyi

a bizottságnak rendelkezésére állott, nemcsak nagy mennyiségű művészeti anyag gyűlt össze, hanem a rendezendő kiállítás valóban fényes megnyitással és méltó díszszel illeszkedhetik bele azon ünnepségek keretébe, melyeknek Kolozsvár a közeli napok alatt szerencsés színhelye lesz. A képzőművészetek pártolása, melyért az egyesület célzatos munkássággal és kitartással fáradozik, most ezzel a kiállítással bizonyára nyer lendületet és az egyesület tanusítani fogja, hogy hathatós faktorként áll a zászlójára tűzött cél szolgálatában.

A tegnapi gyűlésre, melyet délután 5 órakor tartottak meg a polgári fiú iskola helyiségében, nagy számmal jöttek el a választmány tagjai. Ott voltak: Peille Robert igazgató, Pákey Lajos alelnök, Apáthy István dr., Márki Sándor dr., Széchy Ákos dr., Posta Béla dr., Török István dr., Debreczeni Béla Veres Elemér dr., László Ernő dr. és a művészek közül Kóváry Endre, Melka Vincze, Graf Jakab, Veres Zoltán, Biasini Mari, Marsalek Endre, Szászok Ferencz.

Br. Feilitzsch Ártur országgyűlési képviselő, elnök, üdvözlővén a megjelent tagokat, örömmel terjeszti elő, hogy József főherceg udvarmesteri irodája értesítette az elnökséget, hogy a főherceg szintén ki fogja tűntetni látogatásával a kiállítást. Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter, kit az elnök vezetése alatt küldöttség kért fel, a kiállítás védnökségét elfogadni szíves volt és egyben megígérte, hogy a kiállítást személyesen fogja megnyitni. Jelenti továbbá, hogy Wlassics miniszter kétezer korona segély engedélyezéséről szóló következő leiratot intézte az egyesület elnökségéhez:

Örömmel vettem tudomásul és szívesen üdvözlöm az Erdélyrészi Szépművészeti Társaság működésének egy jelentékeny képzőművészeti kiállítás rendezésével való megkezdését.

A Mátyás király lovas-szobrának leleplezése alkalmából közelgő nagyszabású országos ünnep s az Erdélyrészi Szépművészeti Társaság rendezésében készülő képzőművészeti kiállítás nyilván hirdetik, hogy Kolozsvár társadalmá az ő lelkes közreműködési törekvései közt figyelmét, érdeklődését és tevékenységét immár a képzőművészetre is kiterjesztette.

Alkalmul kívánom felhasználni ezt a szép jelenséget arra, hogy az Erdélyi Országos Mu-

zeum műtárgyainak anyagából egy szépművészeti közgyűjtemény kialakítására részemről az első lépést, kezdésül és buzdításul megtegyem.

Oly célból tehát, hogy az Erdélyi Országos Muzeumban levő műtárgyak csoportjának fejlesztéséhez hozzájárulhassak, az állam tulajdonában levő képzőművészeti tárgyak közül *tis festményt az Országos Museumnak* le-tétképen egyidejűleg engedtem.

Méltányolva továbbá azokat a nehézségeket, melyekkel a Szépművészeti Társaságnak az első nagyobb arányú kiállítása rendezésében küzdenie kell, ezáltal kivételképen a *kiállítás céljaira 2000 kor. segélyt engedélyezek*, egyidejűleg utasítva a kolozsvári m. kir. adóhivatalt, hogy ez összeget br. Feilitzsch Ártur urnak, mint a Szépművészeti Társaság elnökének, helyeget nyugtatványára fizesse ki.

Budapest, 1902. évi szept. 22.

Wlassics.

A gyűlés halás köszönettel vette tudomásul a miniszter jóindulatú támogatását.

Jelenti továbbá az elnök, hogy a képviselőház elnöke, gr. Apponyi Albert a háznagyi irodától vett értesülés szerint, szintén részt fog venni az ünnepélyes megnyitáson. Részvételüket bejelentették még Gyárfás László főügyész, báró Szentkereszthy Zsigmond törvényszéki elnök. A Budapesti Hírlapot Alexander Bernát és Sebők Zsigmond, a Magyar Hírlapot Farkasházi Fischer Zsigmond fogják képviselni.

Az egyesület buzgó igazgatójának, Peille Róbertnek előterjesztésére a kiállítás megnyitásának egyes részleteit és rendezését beszéltek meg.

Wlassics miniszter védnök 12-ikén délután 1/3 órakor fogja ünnepélyesen megnyitni a kiállítást. Ő fogadja a 3 órakor érkező József főherceget, kit felkér a kiállítás megtekintésére. A megnyitási ünnepélyre és a főherceg látogatásának idejére a tagsági jegyek belépő jeggyűl szolgálnak, tehát a tagok tagsági jegyeikkel a megnyitáson is résztvehetnek. Azonkívül azon nők részére, kik az egyesületnek nem tagjai, valamint az egyesületi tagok nő családtagjai részére korlátozott számú személyre szóló 5 koronás belépő jegyeket bocsátanak ki, melyek Széchy Ákos dr. polg. iskolai igazgatónál válthatók.

A megnyitási ünnepség után 2 koronás belépő jegyek már érvényesekké válnak. Egyben felkéri a választmány a megnyitáson résztvenni kívánó

nem jelentenek: »a telefonhoz kéri a kegyelmes urat«.

Azonfelül be kell tekinteni a szalouba is, vagy a verandára a vendégekhez, kik ezalatt a kegyelmes asszony társaságában már szinte el is felejtették, hogy miért jöttek.

Egyetlen thema látszik itt őket érdekelni — a melyik éppen tapétán van. Olyanok, mint a kulcsosomó, egyformán csörögnek együtt, de volaképen mindenik más-más fiókhoz tartozik. S valami ügye-baja is mindeniknek van, mert különben nem került volna ide a »lakatoshoz«. A miniszterelnök a hosszas munkától szinte fölfrissülve topan közéjük s karon kap egyet-egyet egy-két fordulóra a parkban, a smaragd zöld fenyő-gruppok közt, miközben előkerül az idejövétel oka.

A kaleidoskop változatosságával vetődnek fel a tárgyak a politikai élet tarkaságából. A miniszterelnök roppant memóriájával, nagy egybekapcsoló erejével és deduktív tehetségével sokszor siet megelőzni a látogatót: »Eltaláljam-e, mi végett jöttél?«. Általában szinte megfoghatatlannak, mert a Széll észjárásának periferiájában alig látszanak szerepelni a személyekhez tapadó kicsiségek. Többi jelentékeny államférfaink mind érdeklődtek a szereplő egyének magánviszonyai iránt is. Szilágyi szeretett sokat beszélni, de kérdezősködni is szeretett. Maga Deák Ferencz olyanokat is tudott, hogy mennyit vésztett tegnap a kaszinóban Keglevich Béla, vagy, hogy a debreczeni polgármesterne ringatás közben kiejtette a pólyásgyermeket a

bölcsőből. Az öreg Tisza kevés szavu ember volt, de kontempáló természet, a mit egyszer hallott, jól megjegyezte. Szapáry egy belső kamarát tartott maga körül, boszorkányüstben főtt a politika és a kamarában megfordult minden pletyka. De Széll soha se kérdez, mindig ő beszél, nem tart maga körül kegyenczeket. A léha trics-tracs elől hidegen tér ki, nem építi a maga kiválóságát a többiek törpességére, minél-ogva nem találja benne élvezetét, ha másokat kicsinyitene.

Széll a tömegek megfigyelője, de nem a egyes embereké, elméje az általános képet rögzíti meg, de a részletet bagatelle-nak látszik tartani. Azért megfoghatatlan, mennyire jól van informálva személyi dolgokban. A látogató ámul-bámul, honnan tudhatja mindezeket. Gyorsan határoz. Aztán a másik látogató jön sorra, mondjuk valami komplikált ügygyel Széll egy-két mondatl szétbontja egyszerűvé. Amott intézkedni kellett, emebben csak direktívát adni. S így megy ez olyan könnyedséggel, hogy szinte felkiáltani szeretne az ember V. Ferdinánddal: »A kormányzás játék«. Hanem az izzó nap ezalatt jár az égen Rátót felett s az óramutató is egyre csúszik odább-odább a szalonban. Mindegy, azért még telik idő az ebédre való csengetésig. A vendéget még sem éreztheti el a nélkül, hogy meg ne mutassa neki a teheneit, lovait. Még ha nagy sár van is, legalább megkísérti.

— Hoztál-e más cipőt is?

— Hoztam, kegyelmes uram.

— No akkor gyere utánam!

A park útjai kavicsosak, tiszták és eső után is járhatók, de a kastélynak a Rabára néző

oldalán, a hol hajdanta a Széll-kuria állt, a hol a gazdasági udvar kezdődik, ott bizony eső után neha akkora sár támad, hogy rétest lehetne belőle nyújtani. A miniszterelnök még arra is figyelmezteti a látogatóját:

— Hát másik nadrágod van-e?

Csak miután így kivallatja a bőrdíjbe tartalma felől, vezeti el a sár daczára is, egyik legkedvesebb helyére, a hosszú istálló-épületbe, mely méltán nevezhető a tehének paradicsomának. A régi népmesék elevenednek itt fel, de persze átvive az állatokra. A régi népmesékben az erős Jankó kilencz évig szopik. Itt két éves úszóket látni, a mint nagy dőzsákból szörpölgetik a frissen fejt tejet. Valóságos dőzsölést visznek benne végbe. Mintha a Gulliver nagyító szemüvegét tenné fel a látogató, meglepi a látvány. Olyan tehén- és bikapeldányok kérődznek a jászolnál, hogy a mammoth jut az ember eszébe.

Széll Kálmán nevén ismeri valamennyit. Meg-megveregeti egyiknek-másiknak a lapockáját (az állat szeliden bámul rá a nagy szemével, mint ismerősre) s kikérdegeti a gulyástól, nincsen-e valami baj, mit evett ez vagy amaz, mennyi tejet adott, meg volt-e már ma vakarva? Aztán belekezd egyiknek-másiknak az élettörténetébe. És folytatná, folytatná ki tudja meddig, ha hirtelen ott nem teremne a huszár, libegve:

— A telefonhoz kéri a kegyelmes urat.

Novus.

közönséget, hogy legkésőbb fél 3 óráig a kiállítás helyiségeiben megjelenni sziveskedjenek.

A vidéki tanulókat a megnyitás előtt reggel 7 órától fél 9-ig bocsátják be 20 fillér díjért a kiállításra.

A választmány a kiállítási tárgyakat tűz- és betörés ellen, katalógus szerinti értékben biztosítja.

A kiállítás műtárgyairól rendszeres katalógus elkészítéséről és kiadásáról intézkedés történt.

A gyűlés az elnök elzetésével ért véget.

Már most megjegyezhetjük, hogy a kiállítás sikere a legvérmesebb reményeket is meghaladja úgy minőségére, mint mennyiségére nézve. Mintegy 600 drb műtárgy gyűlt össze, melyek között a legelőkelőbb művészek kiváló alkotásokkal szerepelnek. A vidéki kiállítások között páratlanul mondható ez a siker. Még az utolsó napokon is érkeztek nagyobb bejelentések. *Montbach* Emma bárónő nagyobb kollekcióval vesz részt a kiállításon s nagyobb mennyiségű dekoratív anyagot is ajánlott fel. A műtárgyak végső elrendezésén most fáradozik Peiella Róbert igazgatóval a bizottság és pár nap alatt véglegesen a legjobb rendben lesz a nagyarányú kiállítás, a mely a művészetkedvelő közönségnek a legszebb gyönyörűséget fogja nyújtani.

HIREK.

Kolozsvár, okt. 7.

— **Előfizetési felhívás.** Lapunk tisztelt előfizetői közül azokat, kiknek előfizetése e hó végén lejár, felkérjük, hogy sziveskedjenek a következő évnegyedre szóló díjakat mielőbb kiadói hivatalunkhoz juttatni, hogy a lap küldésében fennakadás ne történjék.

A „MAGYAR POLGÁR” előfizetési árai:

Egész évre	28 K.
Félévre	14 K.
Negyed évre	7 K.
Egy hónapra	2 K.

— **József Ágost főherceg és neje nem jönnek Kolozsvárra.** Mely sajnálattal értesülünk arról, hogy *József Ágost* főherceg és felesége *Augusta* főhercegné szony nem jönnek az okt. 12-iki kolozsvári ünnepekre. Az elmaradás oka *József Ágost* kir. herceg betegsége, a ki erős meghülés következtében orvosi rendeltetést kénytelen elmaradni az ünnepekről, jöhetne hű vágya volt, hogy feleségével együtt résztvegyen a magyar nemzet ünnepein.

Hogy milyen szeretettel óhajtott a kir. hercegi pár Kolozsvárra jönni, mutatja az a meleg hangú távirat, melyet *Feilitzsch* Ártúr báró, orsz. képvis., E. K. E.-elnökhöz intézett, a mely így hangzik:

Báró Feilitzsch Ártúr — Kolozsvár.

Kis-Tapolcsány, október 6.

Kimondhatatlanul sajnálom, hogy erős meghülés folytán, az ünnepélyre nem jöhetek. Kérem méltóztassék engem egyesületünk előtt kimenteni és legőszintébb hazafiúi üdvözlémet tolmácsolni.

József Ágost főherceg.

— **Az ünnepi istentisztelet.** A Mátyás-szobor leplezése alkalmából október 12-én reggel 9 órakor tudvalevőleg ünnepi istentisztelet lesz a Mátyás király-téri róm. kath. templomban. A szent misét *Majláth* gróf püspök fogja szolgálatni. A kolozsvári róm. kath. egyházközösség választmánya *Pollák* Lajos elnökle alatt rendezőbizottságot küldött ki, mely az istentiszteleten való részvétel rendjét állapítja meg. A bizottság most fölkéri a híveket, a kik a nevezett templomban szokták ajátosságukat végezni, hogy azt ez alkalommal reggel 1/8 órától kezdve engedjék át az ünnepély vendégeinek. A misén csak a meghívott

vendégek, a kolozsvári hatóságok, testületek, intézetek képviselői és azok hozzátartozói (utóbbiak azonban csak a legkorlátoltabb számban) vehetnek részt. A rendezőbizottság gondosan megálapította az előkelőségek helyeit és kéri a résztvevőket, hogy a tolongás elkerülése céljából mindaddig maradjanak helyükön, míg a főbb vendégek nem távoznak a templomból.

— **Oktober 6.** A visszaemlékezés gyásznapiját kegyelettel ülte meg Kolozsvár hazafias közönsége. A városban lefolyt gyászünnepekről a következő tudósításokban számolunk be:

Az egyetemi ifjúság ünnepe. A Vigadóban nagyszámú közönség jelent meg, hogy résztvegyen az egyetemi hallgatók gyászünnepén. Délután 4 órakor *Pálffy* József, az egyetemi-kör új elnöke megnyitójával kezdődött az ünnepély, mely után *Kertész* József *Paál* Árpád: *Oktober 6.* című költeményét szavalta el. Az ünnepi beszédet *Benkő* Sándor joghallgató tartotta meg, végül *Csorba* Dezső joghallgató szavalata zárta be az ünnepélyt. Záróként *Osikái* Gyuri zenekara a *Himnusz*-t játszotta el.

A theologia ünnepe. A kolozsvári ev. ref. theologia internatusának ifjúsági egylete a következő műsor keretében tartotta meg gyászünnepélyét: *Himnusz*, énekelte az ifjúság. *Kádár* Géza imája. *Issák* Aladár szavalata. Az emlékbeszédet *Aly* Lajos tartotta meg. *Gyárfás* Sándor szavalata után az ifjúság a *Szósát*-ot énekelte el, melylyel az ünnep véget ért.

A szeminárium egyetemi ifjúságának ünnepe. *Antal* Áron tanárjelölt tartotta meg az ünnepi beszédet, mely után *Cseke* Vincze joghallgató szavalata következett. Az ünnepen a szeminárium zenekara és dalegylete a *Himnusz*t, *Szósát*ot és *Kurucz-dalokat* adott elő.

Az ev. ref. kollégium ifjúsága délelőtt 10 órakor tartotta meg szép műsor keretében gyászünnepélyt az intézet tornacsarnokában.

A kereskedelmi akadémia „Jókai-köre” szintén kegyelettel ülte meg a vértanú emlékünnepét. Az ünnep az alábbi műsor keretében folyt le: 1. Szózat, előadta az ifjúsági énekkar. 2. Mikor az akasztókat faragták. *Tóth* Kálmántól, szavalta *Nemes* Jenő felső osztálybeli tanuló. 3. Emlékbeszéd. Irta és felolvasta *Nemes* Dezső, a Jókai-kör titkára. 4. Tizenhárom. *Ábrányi* Emiltől szavalta *Szigethy* Zoltán felső osztálybeli tanuló. Az ünnep befejezésül az ifjúsági zenekar Bank-ből játszott egy részletet.

A városi polgári iskola ünnepélyéről tegnapi számunkban adunk tudósítást.

— **Sajnálkozással.** Nagyszebenből jelentik: Szibenyvármegye törvényhatósági bizottsága tegnapi ülésén sajnálkozással vette tudomásul a belügyminiszternek a helységnevekre vonatkozó rendeletét. A nemzetiségi törvény revíziójára vonatkozó pozsonyi körlevél tárgyalása során a románok azt indítványozták, hogy a törvényhatóság irjon fel az országgyűléshez, hogy gondoskodjék a törvény megtartásáról, a szászok nevében pedig *Wolff* azt indítványozta, hogy Pozsonyvármegye átiratát sajnálkozással vegyék tudomásul. A törvényhatósági bizottság végül mind a két indítványt elfogadta. Pozsonyvármegye a választási törvény revíziójára vonatkozó átiratát a románok támogatták, de a többség napirendre tért az átirat fölött. Napirend előtt *Lemény* törvényhatósági bizottsági tag meginterpellálta az alispánt egy kauczió nélkül politizáló izgató hetilap ügyében.

— **Hercegek a gödöllői vadászaton.** IV. *Ferdinánd* toscanai nagy herceg már évtizedek óta minden őszön felkeresi Gödöllőt, a hol mint királyunk vendége vadászattal szórakozik. A nagyherceg tegnapelőtt, a király névnapja alkalmából magához kérte a gödöllőiek közül azokat, a kiknek szolgálatait ott időzése alatt igénybe szokta venni s *Lilien* báró kamarása útján rendjelekként tüntette ki az illetőket. *Kapcsy* Vilmos főszolgabíró, *Galle* Antal várkapitány, *Nick* Ede jószágigazgató és *Pickner* Ernő erdőtanácsos a toscanai Lipót-rend keresztjét, *Lénárd* Pál csendőrszázados és *Egyed* Lajos állomási főnök a toscanai érdemkeresztet, *Lé-*

párt csendőrvezető pedig a toscanai érmet kapta. A gödöllőiek közül eddig csak *Peterra* Hubertnek, *Rajcsán* Jánosnak, *Ripka* Ferencnek és dr. *Tegze* Lajosnak volt toscanai kitüntetése. *Lipót* bajor herceg tegnap reggel 7 órakor Eisenbergtől edaérkezett Gödöllőre, hogy a vadászaton részt vegyen.

— **Megye-gyűlések.** *Torda-Aranyosvár*-megye törvényhatósági bizottsága gr. *Bethlen* Géza főispán elnökle alatt október 10-én tartja őszi rendes közgyűlését Tordán. — *Hunyadvár*-megyében a törvényhatósági bizottság őszi rendes közgyűlése október 24-én lesz. A közigazgatási bizottság október havi rendes ülést e hó 10-én tartja meg, Déván a vármegye székházában.

— **Kolozsváriak a nagyváradon iparos kongresszuson.** Az országos iparistületi kongresszust, mely három év előtt Kolozsvárra ülésezett, az idén Nagyváradon tartják meg. E nagyváradon kongresszus, mely immár a hatodik, október 18., 19. és 20-ik napjain tartja meg tanácskozásait s meg vannak hívva rá az összes hazai iparistületek, kereskedelmi és iparkamarák. Eddigél mintegy 400 kiküldött jelentette be érkezését Nagyváradra. A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara részéről *Gámnán* Zsigmond titkár, dr. *Gámnán* József s. titkár és *B. Bak* Lajos kamarai tag vesznek részt. A kolozsvári iparistület képviselőiben *Tóth* József elnök, *Geng* Ákos s. titkár, *Mersa* János, *Baranyai* János és *Grünwald* Mór bizottsági tagok mennek el a nagyváradon kongresszusra. A nagyváradon iparistület egy rendező bizottság utján gondoskodik, hogy az érkező vendégeket szíves fogadtatásban részesítse és elszállásolásukat eszközölje.

— **A főkapitányi hivatal ügykörének beosztása.** *Hudady* Endre dr. főkapitány, a rendőrség ügykörébe utalt teendők arányosabb és egyöntetűbb megosztása szempontjából a következő intézkedést léptette életbe:

I. Főkapitány ügyköre: 1. a hivatal általános felügyelete és vezetése; 2. elnöki és személyi ügyek, rendőri felügyeleti ügyek; 3. kávéház, kávéház, vendéglő, szálloda, bérkocsi, hordár, társas-kocsi, szibárus és közvetítési iparok engedélyezése, zálogház engedélyezése körüli eljárás, italmérési ügyekben véleményezés; 4. tánczvigalmak, hangversenyek, mutatványok, könyör-adomány gyűjtések és házalások engedélyezése; 5. utlevelek és igazolványok kiadása iránti eljárás; 6. hulla áthelyezések és hullaszállítások körüli eljárás. II. *Tussay* Gábor alkapitány ügyköre: 1. ipar-ügyek és ipar-ügyi kihágások; 2. állategészségügy és állategészségügyi kihágások; 3. iparhatósági biztosi teendők; 4. állatvásártéri rendészet és piaci árjegyzékek készítése; 5. lelenczek és elhagyott gyermekek ügye; 6. az elismert jellegű betegséggel járó pénztárak időközi vizsgálata; 7. az elismert jellegű betegséggel járó pénztári köteles tagok kórházi ügye. III. *Pataky* Sándor alkapitány ügyköre: 1. cselédügy és cselédügyi kihágások a cseléd-nyilvántartási kihágásokkal; 2. közegészség és köztisztasági ügyek és kihágások; 3. piacz-rendészet, az állatvásárok kivételével, de a városi vámkihágások betudásával; 4. tűzrendészet, a kéményseprési ügyekkel; 5. kórházügy, az elismert jellegű pénztári köteles tagok kórházügyének kivételével. IV. *Szabó* József alkapitány ügyköre: 1. a városi szabályrendeletekben minősített és szankcionált kihágások, a cseléd-nyilvántartásra, közegészségre és köztisztaságra, a bérkocsi ügyre és a városi vámkihágások vonatkozó kihágások kivételével; 2. a munkaszünet elleni kihágások; 3. eltűnt és eltévedett egyének, elvesztett és talált tárgyak ügye; 4. közvetítő üzletek és zálogházak időközi vizsgálata; 5. építés, rendőri ügyek. V. Dr. *Kossa* Elemér ügyköre: 1. a büntető és kihágási törvényekben ütköző büntettek, vétségek és kihágások; 2. toloncz és kitiltási ügyek; 3. öngyilkossági és hirtelen halálesetek. VI. *Schiller* Ede fogalmazó ügyköre: 1. mezőrendőri kihágások és bitang állatok ügye; 2. a bérkocsisok nem ipari kihágásai. Általában minden ügyosztály gondoskodik az ügykörébe eső panaszok és jelentések felvételéről és a nyilvántartások vezetéséről. Miről az érdekelt tisztviselőket oly megjegyzéssel értesítette, hogy e munkabeosztás ez évi okt. hó 15-én veszi kezdetét.

— **Mátyás király Emléklap.** A Kolozsvárt lezajló országos ünnepségek alkalmára Perl Alfréd dr. szerkesztése alatt a fenti címmel ma került ki sajtó alól egy érdekesen összeállított emléklap. A 22 oldal szöveget tartalmazó alkalmi műve közéleti előkelőségek, jeles tollú írók küldtek egy-egy történelmi vonatkozású kéziratot. A szerkesztő előszava után *Fekete Nagy Béla* a szobor biográfiáját írja meg; majd *Fadrusz* mester egyéniségével, utólráhetetlen magas művészi kvalitásával foglalkozik, azzal fejezve be sorait, hogy: „Mi pedig, kik gyöngék vagyunk mérlegelni az ő nagyságát, művészetét, csak bámuljuk és szeretjük őt.”

Az emléklapban egymást követik a kiváló egyéniségek kéziratai.

Az emléklap igen szép képei közül fölemlítjük a király, József főherceg, József Ágost főherceg és *Augusta* főhercegnő, *Hegedüs Sándor*, *Feilitzsch* Ártúr báró, *Béldi Ákos* gróf főispán, *Szvacsina Géza*, *Fadrusz János*, *Pákey Lajos*, *Nagy Lajos*, *Fekete-Nagy Béla* arcképeit.

Az emléklap külső kiállítása is tetszetős és czimláján Mátyás király dőlczeg lovas-alakja, a szobor jól sikerült reprodukciója. Az emléklap ára 50 fillér és kapható Kolozsvárt minden hírlapelárusító helyén.

— **Szt. Antal felolvasó esték.** A Szent Antal kolozsvári gyermek-menedékház javára a téli és tavaszi időny alatt rendezni szokott felolvasó esték IV. ciklusa *e hó 13-án, hétfőn* este 6 órakor a róm. kath. főgimnázium dísztermében fog megkezdődni. Ez alkalommal dr. *Erdélyi Károly*, a kegyesrendi főgimnázium igazgatója tart felolvasást „*Képek a népköltészetből*” című témáról. A felolvasó esték, úgy mint az előző években, október—április hónapokban kéthetenként fognak megtartatni.

— **Általános ifjusági közgyűlés.** Az „Egyetemi Kör” választmánya a kör olvasótermében tartandó általános ifjusági közgyűlésre a következő meghívót adta ki: A gyűlést *e hó 8-án*, szerdán d. u. 6 órakor tartjuk meg. Tárnya: „A kolozsvári athletikai klub” megalakítása és szervezetének fixirozása lesz. Kérjük az ifjuság szives érdeklődését e minden tekintetben szükséges és életrevaló eszme iránt. Az „Egyetemi Kör” e. i. választmánya.

— **A mentők szeptember hónapja.** A kolozsvári önkéntes mentő-egyesület szeptember havi statisztikája legszebb bizonyosságot nyújt e humánus intézmény nagy hasznáról és üdvös működéséről. Az elmúlt hónapban az egyesület 191 esetben lépett működésbe, ezekből nappalra 131, éjjeli időre 60 esett. 134 balesetnél nyújtott első orvosi segélyt, betegszállítás 19 esetben végzett, mozgó őrséget 29, tűzhöz való kivonulást 1 esetben végzett és vaklarmára 8-szor kellett kivonulnia. Az egyesületet a rendőrség 6, intézetek és egyesületek 33, magánfelek pedig 152 esetben vették igénybe. Az összes működésből a város belterületére 184, a külterületre pedig 7 esett. Az egyesület működésének 1892. január 28-án történt megkezdése óta 17,321 esetben teljesített szolgálatot.

— **Miniszteri döntvények iparügyekben.** Láng kereskedelmi miniszter több, az iparos világot érdeklő döntésszerű elvi jelentőségű határozatot hozott. Így egy konkrét esetben kifolyólag kimondotta, hogy az *ipardíj* befizetésének és rendes üzleti hely megjelölésének elmulasztása miatt az ipar-igazolvány kiadása megtagadható, kimondotta, hogy a *kályhák, takaréktűzhelyek* tisztogatása nem ipar, így a ki ezt gyakorolja, annak nem kell iparigazolványt váltania. A malmokban, tekintet nélkül azok berendezésére, az *őrlés* vasárnap is egész nap végezhető.

— **Tűzvész Kézdivásárhelyen.** Az utóbbi időben Kézdivásárhelyen — mint onnan jelentik — gyakran fordulnak elő tüzesetek. Rövid időn belül mintegy 5 ízben sujtotta tűzvész a várost. A legutóbbi, mely a múlt csütörtökön történt, igen veszedelmes volt és nagymérvű károkat okozott. Id. *Török Sándor* szeszgyáros nagy istállóit égtek le, melyekben mintegy százra menő bizalmarha állomány volt. Az égő istállókból 55 darab marhat sikerült kiszabadítani, a többi azonban odaégett, mert a pusztító lángok rendkívül gyorsan és feltarthatatlanul terjedtek tovább. A

kár igen nagy, egyrésze azonban a biztosítások által megtérül.

— **A Bókai-szobor leleplezése.** Nehai Bókai Jánosnak, a Stefánia-gyermekkorház megalapítójának mellszobrát vasárnap délelőtt leplezték le a Stefánia gyermekkorháznak az Üllői-ut felé eső parkjában előkelő, nagy közönség jelenlétében. Megjelent az ünnepélyen: *Wlassics Gyula* vallás- és közoktatásügyi miniszter és *Márkus József* tőpolgármester is. Az ünnepélyt 11 órakor *Kéty Károly* rektor nyitotta meg, lendületes, szép szavakban méltatta Bókai János dolgoz pályafutását, nagy érdemeit a gyermekgyógyászat terén és szerény, szeretetreméltó modorát. Az éljenzéssel fogadott beszéd elhangoztatva *Bauer Lajos* dr. tanársegéd, a szoborbizottság elnöke ismertette a szobor létesítésének történetét s a szobrot egyuttal átadta a kórház vezetőségének. Beszéde folyamán lehullott a lepel a szoborról, mely Radnai szobrásznak sikerült alkotása. *Zichy Ágost* gróf, a kórház-egylet elnöke átvette a szobrot a szoborbizottságtól és a talpazathoz lerakták a különféle testületek koszoruit.

— **Országos Kossuth társaság.** A Kossuth Lajos emlékezete iránt tartozó nemzeti kegyeletnek ápolása és fejlesztése Kossuth Lajos élete történetének ismertetése s általában a magyar szabadságharcok történetének az ismeretése és népszerűsítése céljából, *Lakatos Miklós* volt országgyűlési képviselő elnöksége alatt, egyesület alakult meg. Az alapszabályokat az elnökség most mutatta be a székesfőváros tanácsának, azzal a kéréssel, hogy eszközölje ki a kormányhatósági jóváhagyást.

— **Megszökött kerületi kapitány.** Tegnap szamunkban megírtuk Marosvásárhely kerületi kapitányának a szökését. Mint Marosvásárhelyről jelentik — *Hegedüs Sándor* főkapitány tegnapelőtt az egész nap folyamán folytatta a vizsgálattal egybekötött nyomozást az eltűnt kerületi kapitány: *Issekutz Gergely* személyével kapcsolatos ügyekben. Más nyomokra, mint a miket tegnap szamunkban említettünk, nem akadt. Csupán az a jellemzően érdekes, hogy az eltűnt kapitány nagy fényvel benedezett lakással a kúria alatt *mindössze három fillér kézpénz* találtatott.

— **A nagyváradai munkások bérharca.** Nagyváradról jelentik a Magyar Távirati Irodának: A nagyváradai ács- és kőművesmunkások vasárnapi gyűlésükön kimondták a sztrajkot. A munka úgy a városháza építésénél, mint máshol ma szünetelt. A munkások 38 fillér minimális oradíjat követelnek. A munkaadók megmondolási időt kértek.

— **A czapistráng.** A katona-élet keserőségei között nem utolsó a czapistráng, az esti 9 órai trombitaszó, a mikor minden legénynek a kaszárnyában kell lennie. A czapistráng nemzetközi intézmény, megvan a világ minden hadseregében. Az angol hadseregben azonban nemsokára véget vetnek neki: a hadügyi kormány elrendelte, hogy újévtől kezdve az angol kaszárnyákban ne legyen czapistráng. Ennek a reformnak az a magyarázata, hogy most az angol hadsereg drága pénzért sem kap katonát; ha ellenben nem lesz czapistráng s a katona éjjel nem lesz kénytelen a kaszárnyában maradni: valószínű hogy a katonalelve többen fognak vállalkozni, mint eddig. Újévtől kezdve az angol kormány csak ezt kívánja a katonáktól, hogy reggel mikor ebresztő: *ujnak*: minden katona a kaszárnyában legyen. A polgárság nem nagyon örül a reformnak, mert több mint valószínű, hogy az angol katonák nagy része éjszakarkint a lebujsokban vagy az utcákon fog csatangolni, nem kis veszedelmére a közbiztonságnak.

— **Katonaszabadító csalóbanda.** Négy vidéki ember egyszerre tett feljelentést Pécsen egy eddig még ismeretlen banda ellen, a mely vakmerő csalással 1600 koronát csikart ki az illetőktől. A banda három tagból áll és úgy követték el a csalást, hogy megígérték az illetőknek, hogy fiaikat kiszabadítják a katonaságtól. A becsapott emberek *Vas Pál* és *Jók István* kereseligi, *Vep József* és *Parti Mihály* polányi lakosok. A banda egyik tagja Kaposváron találkozott legelőször az áldozatokkal és később Pécsen, egy éjszakán a szőlők között egy pinczében. Hogy az a pincze melyik szőlőhegyen van, nem tudják megmondani, mert az utat késő este tették meg.

A pré-heázban egy katonatisztnek és egy őrmesternek öltözött férfiu várakozott rájuk, a hol hosszú írást vettek fel velük az illetők. Nolz nyolczszáz koronát kellett volna fizetnie egynek a kiszabadításáért és mikor szeptember 2-án itt jártak, 200—200 kor. előleget kellett befizetniök. A családok úgy ígérték, hogy két hét alatt az ügy rendben lesz, de természetesen a becsapott emberek fia ma is a katonaságnál szolgálnak és ott is maradnak addig, a míg szolgálati idejük le nem telik. A károsultak közül az egyik a kiszabadítási történet elmondta egy ügyvédnek, a ki menten tisztába volt azzal, hogy valami furfangos csalóbanda kaparította karmai közé a hiszékeny embereket és a hatásosan kiesztelt formákkal teljesen tévútra vezette őket. Hogy a banda valamelyik tagja Pécsen ismerős, azt bizonyítja az, hogy a csalást ott követték el. A nyomozást megindították.

— **Egy szélhámos báró.** Ismert alakja volt a főváros korzójának báró *Perczell Emil*. Régen még a jobb időkben, mikor az édes apja is élt, fényesen, nagyuri módon élt itt a fővárosban, nevezetes emberré nőtte ki magát a turfó, a főváros előkelő köreiben kedvelt férfiu volt. Sajnos, ma már körözik mindenfelé. Apja halála után nagy vagyont örökölt, pazarolta is a pénzt esztelenül. Az utóbbi időkben azonban már annyira jutott, hogy kénytelen volt kenyér után nézni. A kereskedelemügyi miniszteriumban kapott állást. Azonban az új életbe sehogys tudott beletörődni. Rövid hivatalos munkálkodása után elbocsátották, de szerencsésére végkielégítést kapott. Mikor végre minden pénze elfogyott, a pénzszerzés könnyű módját választotta: nagyobb szabású csalásokat követett el. A Kerepesi-ut 38. számú ház egyik rokonának: *Szénásy Sándornak* a tulajdona. Ennek a nevével egy levelet hamisított, melyben magát házgondnoknak tette meg. Terve sikerült is. Házmestereket fogadott fel rendre-sorra, kiktől nagy kaucziót követelt. A szegény, állásnélküli emberek felültek a bárónak, ki úgy egy pár ezer koronát vágott zsebre. Azonkívül barátjaitól értékes könyveket csalt ki és ezeket is elzalogosította. Végre most a napokban tömeges följelentés érkezett ellene a főkapitánysághoz, a hol nyomban detektíveket küldtek ki az Eszterházy-utca 15/a szám alatti lakásra, de onnan — érezve bűnének súlyát — már rége megiszökött. A család báró feltűnően szőke, középtermű, hosszas arcú.

— **Zátonyra került hajó.** *Piuméből* jelentik a Magyar Távirati Irodának: A magyarhorvát hajózási társaság *Zagreb* nevű hajja a castellai csatornában zátonyra jutott. A mentésére indult két hajónak sikerült a hajót megmenteni, úgy, hogy az csak kisebb sérülést szenvedett. Áruban és személyben nincs kár.

— **Juhászbojtárok merénylete egy vonat ellen.** A Zentáról Ada felé menő személyvonat ellen vakmerő merényletet követett el három juhászbojtár. Körülbelül egy kilométernyi távolságban az összes táviráda és telefon-szigetelőket lezúdták, az átereszek padlózatát összehúzták és az egyik áteresze óriási mennyiségű követ raktak. Munkájukat bevégezve, elrejtőztek és várták a vonatot. A személyvonat meg is érkezett és szerencsére a vonatvezető ébersége folytán a ki még idejekorán megállította a vonatot, nem történt baj. A fiúk fatáznak eredtek, de a vonat személyzete elfogta őket és átadta a csendőrségnek. Ez nem első eset ezen a vidéken. A subanczok azt vallották, hogy kíváncsiak voltak, hogy mikép ugrik ki a „bika”. (A mozdonyt nevezik így.) Egyelőre a járásbírószági fogházban vannak.

— **Rendőrfőnökből miniszter.** Berlinből írják, hogy *Windheim* rendőrfőnök nemsokára megválik állásától, hogy azt egy sokkal magasabb állással cserélje fel. *Windheim* ugyanis a császár iskolatársa volt a bonni egyetemen és a Borussia nevű diákegyletben annyira összebarkóztak, hogy azóta tegeződnek. A császárnak régi vágya, hogy *Windheim*ot egy magas udvari állásba helyezze és ez most teljesülni is fog, a mennyiben a nemsokára távozó *Wedell* gróf helyett ő lesz a császári ház minisztere.

— **Elfogott búrok.** A Standardnak jelentik Durbanból, hogy 41 búrt, nagybárá fokföldieket, a mikor a czejloni fogságból hazajöttek, *hasadárulás* vádjá miatt letartóztattak.

— **Láthatatlan ágyuk Londonból** írják, hogy Aldersbotban kísérletek történtek szivárvány-színekre (vörös-sárga-kék) festett tábori ágyukkal, a melyek fényes eredményekkel jártak.

A befestett ágyuk már kisebb távolságokból sem voltak láthatók; nagyobb távolságokból pedig még krímlátszóval sem voltak felfedezhetők, úgy hogy 1000 yardnyi távolságban az útageket kereső legénység ellovagolt mellettük, a nélkül, hogy az ágyukat észrevette volna. A kísérleteket folytatják.

— **Tetemnészés.** Angliában vannak tetemnésző bizottságok, melyek a hirtelen elhunyt emberek halálának okát bírói ítélettel állapítják meg. A tetemnésző-bírókban esküdtek ítélnék s e miatt sokszor nem igen igyekeznek az igazsággal az ítélet. A minap egy öreg ember össze-rogyott az utcán s meghalt. A bonczoló orvosok véleményéhez képest a tetemnésző bíróság ülésén a koronaügyész a halál okául ezt indítványozta: »Gutaütés, a szesz italok túlságos élvezete következtében«. Az esküdtek egyike fölszólalt:

— Nem hiszem, hogy ez volna a halál oka.
— Pedig ez bizonyos — szól az ügyész, — a máj és egyéb szervek kitágulása határozottan erre vall.

— De mit szól majd a halottnak a családja, — szól az esküd, — ha kihirdetik, hogy a halált részegeskedés okozta!

S az emberséges esküdtek az ügyész indítványának ellenére kimondották, hogy a halál oka: »túlságos szellemi munkásság.«

— Az osztálysorsjáték tegnapi húzásán a követ kezé nyereseményeket sorsolták ki:

10000	koronát nyert:	33240.
5000	koronát nyertek:	25373 42434 70266 5696
70262.		
2000	koronát nyertek:	9438 12900 12294 10826
11333	26570 21383 29726 26148 30752 46430 65227	
64925	77203 82454 94756 0326 13318 26692 41396	
42663	88220 94977.	
1000	koronát nyertek:	4061 3738 1789 3138 7343
1766	2994 3377 7801 2089 10767 10367 12600 12244	
13544	13009 21945 21579 26475 23727 26029 25045	
29101	28717 22616 35620 37416 35155 46713 49305	
44023	49736 41457 53584 58847 60481 64764 64480	
65253	67360 67675 75177 78648 76428 76781 72839	
79181	74790 85076 88028 98228 90427 90554 96450	
97368	49384 78745 36308 64483.	
500	koronát nyertek:	7705 0876 1148 1210 6983
1125	7987 11375 15681 18460 17242 16908 17951 15947	
23860	27762 23031 27619 38784 36396 31799 39959	
35091	39399 46496 47742 43489 46547 40038 48273	
41091	49478 54525 54332 54849 56930 50342 55560	
50848	61747 67156 62980 61093 66212 76818 76826	
73303	74755 77782 72931 76509 71108 87597 85199	
93564	99182 28145 21569 36296 876 26475 23727 47745	
38627	88587 3765 16364 8512 51872 64739 73561 62229	
25091	50342 26029.	

A többi számok 200 koronás nyereseménnyel sorsoltattak ki.

TÁVIRATOK.

Szell Kálmán a királynál.

Bécs, okt. 7. Ő Felsége ma reggel nyolcz órakor egy óránál tovább tartó kihallgatáson fogadta Szell Kálmán kormányelnököt.

A kihallgatáson Szell Kálmán részletes jelentést tett a helyzetről.

A miniszterelnök délután a három órai gyorsvonattal visszautazott Budapestre, hogy a szabadelvűpárt ma esti értekezletén résztvegyen.

Az országgyűlési tudósítók az új országházban.

Budapest, október 7. Apponyi Albert gróf, a képviselőház elnöke ma délelőttre hívta meg a fővárosi lapok országgyűlési tudósítóit az új országház megtekintésére, kik élükön Rákosi Jenővel megjelentek és Apponyi vezetése mellett sorra megtekintették az összes helyiségeket.

A szemle végeztével Apponyi a buffétben megvendégelte a hírlapírókat.

Rákosi Jenő meleg szavakban tolmácsolta a hírlapíróknak Apponyi Albert gróf iránti ragaszkodását, ki a politikai idealizmust megvalósította.

Utána Apponyi Albert gróf gyönyörű beszédben méltatta a sajtó hivatását, ellette a sajtót jelenlevő képviselőivel és elnökükkel együtt.

A margittai mandátum.

Budapest, okt. 7. A kuria ma kezdette tárgyalni a margittai mandátum elleni petíciót, melyet az Örley-pártiak adtak be. A megválasztott függetlenségi Szatmári Mór ellen a tárgyalás előtt a mandátumvédők azon alaki kifogást emelték, hogy a petíciónálók nem tudták mit irtak alá. Aláírásukért magától Örleytől 2—3 forintot kaptak. A kuria ezen alaki kifogást visszautasította. Ítéletet ma nem hoznak.

Gyárégés Temesvárt.

Temesvár, okt. 7. Temesvárt a Józsefvárosban ma éjjel Goldstein Fülöp cement-gyárában nagy tűz volt, mely a gyárat a szomszéd gabonarakktárakkal együtt elhamvasztotta. A kár nagy.

Művészet.

* **Aranylakodalom.** Az októberi emléknap hazafias hangulatában Beöthy Rákosi látványos alkalmi játéka, az *Aranylakodalom* került színre. A közönség, mely ezuttal sem töltötte meg a színházat, élénk, hazafias felbuzdulással szemlélt és tapsolta meg a darab hatásos jeleneteit. Különös azonban, hogy azt a képet, mely az október 6-a címmel éppen az alkalomra készült és régebben nálunk is színre került, a rendezés most teljesen mellőzte. A két főszerepben Tóvölgyi Margit, Tompa K. voltak részesei a lelkes óvációjoknak. Krausz bácsi szerepét Mátrai vette át és jó humorral, ügyesen személyesítette Papp M. Mikuláját most is kívánt. Az előadás a színház mélyzet jó nagy részét foglalkoztatta.

* **Előadás Jókai tiszteletére.** Jókai tiszteletére szombaton rendezendő diszeldadásban, A szigetvári vértanúk-ban Annát Tóvölgyi M., Mariát Halmi M., Zrinyit Szakács, Szelimet Tompa, Juranicsot Papp, Szolimant Szentgyörgyi fogják játszani.

* **Vasárnap délután is diszeldadás lesz a színházban.** Balogh István népszínművét, *Mátyás diák*-ot fogják színrehozni. A czimszerepet Tompa, Kupa kántort Szentgyörgyi, Vlád Marczit, a tót diákot Mátrai fogják játszani.

* **Rang és mód.** Szigeti József rég nem adott zamatos magyarságu színműve holnap új betanulással kerül színre. Az előadásban a régi szereplők közül csak ketten vesznek részt: Szentgyörgyi, ki Bannai Gerőt, egyik legkiválóbb alakítását és Megyeri igazgató, ki most is az öreg Auenburg grótot játsza. Laczkó Aranka, Tóvölgyi Margit, T. Halmi Margit, Papp, Szakács, Dezséri, Mátrai, Katona, Heltai új szereplők lesznek.

* **A szevillai borbély** lesz csütörtökön az évad első operai előadása, melyben a bemutatkozó Garzó Adél mellett Vécsei, Kassai, Hunfi és Váradiné énekelnek.

* **A föld,** Malonyai és Kemecsey új színművének szerepeit már kiosztották. A darab e hó 22-én kerül bemutatásra.

* **Földes Arnold hangversenye.** A szobor-leleplezési ünnepély alkalmával ismét módjában lesz Kolozsvár műértő közönségének a nagy hírre emelkedett magyar művész páratlan cello-játékában gyönyörködni. Még élénk emlékezetében él mindenkinek az a hatalmas siker, melyet a gordonka ifju mestere januári hangversenye alkalmával aratott városunkban. Azóta babérainak számát számos ujjal gyarapította. Az angol koronázási ünnepek alatt Földes Londonban valósággal lázba ejtette a zenevilágot oly annyira, hogy a Times kritikusa egyenesen Kubelik fölé helyezi technikái virtuozitását. Kolozsvári hangversenyére, mely e hó 11-dikén lesz a Vi-

gadó nagytermében, értékes műsort állított össze Paganininak g hurra irt Mózes ábrándját gordonkán még soha senki el nem játszotta; ezt a feladatot Földes hasonlíthatatlan technikai készséggel és bámulatos művészettel oldja meg. Kolozsvári hangversenyén fogja először e gyönyörű darabot nyilvánosság előtt játszani, mielőtt londoni s amerikai utjára térne, hogy új dicsőséget szerezzen a magyar művészetnek Földes hangversenye iránt, melyen Fodor Ernő budapesti zongora-művész is közreműködik, mindentelég nagy az érdeklődés.

Irodalom.

** A *»Vasárnapi Ujság«* október 5-iki száma 31 képpel s igen gazdag tartalommal jelent meg, melyből a következőket emeljük ki: »Az új országház« (16 képpel az új parlamenti palota külsejéről és belsejéről) Csányi Károlytól. — »Akáczliget«. Költemény Dalmady Győzöttől. — Regénytár: »Varga Imre.« »Méretlen hús Tóthéknál.« Közönséges falusi eset. Irta Mikszáth Kálmán. — »Rátót« (képekkel) — A Vörösmarty-szobor pályatervei (II. közlemény képekkel), stb. rendes heti rovatok. A *»Vasárnapi Ujság«* előfizetési ára negyedévre négy korona. »Politikai Ujdonságok«-kal és »Világkróniká«-val együtt hat korona. Megrendelhető a Franklin Társulat kiadói vatalában (Budapest, IV. ker. Egyetem-utca 4. sz.) Ugyanitt megrendelhető a »Képes Néplap« legolcsóbb ujság a magyar nép számára, félévre 2 koronára 40 fillér.

Megemlítjük egyuttal, hogy legújabbán Mikszáth Kálmán kitűnő írónk rendes főmunkatársa lett a *»Vasárnapi Ujság«*-nak s *kizárólagos lapba* fogja írni nagybecsű szépirodalmi műveit: regényeit, elbeszéléseit, tárcacikkeket.

Törvénykezés.

§ **Az ügyvéd és ügyfele.** Különös módon hozta meg magát Rósa Béla nagybecskerei fűszerkereskedő az ügyvédjén, a ki — szerinte — egyik pörében nem járt el a kellő gondossággal s ez okból el is vesztette. Rósa először is kigolyózási indítványt adott be az ügyvéd ellen az odaváló kaszinóban s a mikor az indítványt a választmány *ad acta* tette, körlevélben rontott neki az ügyvédnek. De még ezzel sem elégedett meg, hanem falragaszokat készíttetett, melyeken a boszu édességét mulattató módon kötötte össze a hasznossal. A plakátokra ugyan nem nyomatta ki az ügyvéd nevét, ámde az előzményekből mindenki tudta, kiről van szó.

Ime a plakát:

Fromage, Emmentali, Limburgi, Parmezán, Ostyepka, Fromage de brie, Ovári csemege, Zimonyi juh-turó, Trappista, Alpési turó, Tirolai csemege, Ovári romador, Turó lipai, Turó Kárpáti.

A ki e dusan felszerelt raktár itt hirdetett sajtójának kezdőbetűit olvassa, kiveheti belőlük a következő kijelentést: FELPOFOZTATOTT. A plakát második sora ugyanily módon a következő értelmet adja: MEGBOTOZTATOTT. A harmadik sor: DISQUALIFIKÁLTATOTT. A humoros fűszeres mindezek után megjegyzi: melyeket a legjobb minőségben és a lehető legolcsóbb árak mellett szolgálok ki.

A meghurczolt ügyvéd sajtóper utján keresett elégtételt néhai kliensével szemben s a nagybecskerei járásbíróság az élelmes fűszerest el is ítélte 440 korona pénzbüntetésre. A szegedi ítélőtábla a pénzbüntetést 8 napi fogházra változtatta át. A vádlott semmiségi panaszszal élt, melyet Nedecsky Ödön bíró előadása alapján tegnap tárgyal a kuria. A vádlottat Balassa Ármin dr. szegedi ügyvéd védte, a főmagánvádlót Feleki Béla dr. képviselte. A kuria a semmiségi panasznak helyet adott, a tábla ítéletét feloldotta s a vádlottat tíztíz napi fogházra átváltoztatható 2—200 korona és 3—3 napi fogházra átváltoztatható 60—60 korona mellékbüntetésre ítélte.

REGÉNYCSARNOK.

A villamos élet.

— Képek a XX. századból. —

Írta: A. Robida.

Fordította: Mikes Lajos.

(Utánnemelés tilos.)

(36)

(Folytatás.)

Ha a tökéletesített gépek és az új vegyi-szerek szállítása a két hadviselő félnek s a jövőben nemsokára az összes hadakozóknak, rengeteg jelen összegű vállalkozás volt is, a második ügy, amely teljesen eltért az elsőől, jelentősebb volt ennél.

Hajoljunk meg a tudomány felséges hatalma előtt! Ha hidegen, mint a végzet, megadta az embernek a rombolásra a legfélelmesebb eszközöket; ha kiszolgáltatta neki, hogy visszaéljen vele, még a természet erőit is: ép oly bőkezűen fölruházta azokkal az eszközökkel is, amelyekkel leküzdheti a természetes rombolást, ép oly bőségesen ellátta hatalmas fegyverekkel abban a harcban, amely az élet folytat a halál ellen.

Most nem katonákkal van dolga Lorris Philoxnak, nem a tábornokokkal, a kik sietve akarják kipróbálni a csataterén Lorris új vegyi szereit. Most egy új gyógyszeréről van szó s mégis nem orvosok, hanem államférfiak tárgyalnak az ügyről Lorris laboratóriumában.

Ott van az államférfiak között a közegészségügyi miniszter ő kegyelmessége is, kiváló ügyvéd, egyik ékessége a francia jogvédői karnak, aki husz év óta szásznegyvenkilencz kormány-nak volt már a tagja, a legkülönbözőbb tárczákat képviselve, a hadügyitől és a kereskedelmitől kezdve egészen a közoktatásügyi és a légi közlekedésügyi tárczáig. Szóval ott volt ez a férfi is, aki minden téren kiváló vezérember.

— Sajnos uraim, szolt Lorris Philox, a modern tudomány nagyon kevésbé felelős a közegészség általános romlottságáért. Be kell vallanunk, hogy a rohanó, izgalmas élet, a szörnyű elfoglaltság, a villamos kor túleröltette a fajt s általános egyesülést idézett elő...

— Túleröltette az agyat, szolt a miniszter.

Inkább ez izomzatot, vetette oda Sulfatin felvállról. Az agy, amely egyedül dolgozik, felszívja az életerőt a szervezet egyéb részének rovására s a szervezet elsatnyul, elsovad. A jövő ember, ha rendet nem csinálnak, nem lesz egyik, mint egy rendkívül nagy agyvelő egy oly koponya alatt, amely hasonlít a leggyöngébb lábon álló boltozathoz.

— Túleröltetés, vágott közbe Philox s ennek a következménye: elgyöngülés! Egyre nehezebb a védekezés a bennünket ostromló betegségek ellen. Először azért, mert a test váza meggyöngült. Másodszor azért, mert az ostromló ellenség egyre szaporodik és egyre veszedelmesebb!

— Az új betegségek! szolt a miniszter.

— Ugy van! Mialatt keresték a veszedelmes mikrobák elpusztítására alkalmas ellenséges mikrobákat, ez utóbbiak fejlődésük során megtámadták a szegény emberi fajt s ismeretlen új betegségeket idéztek föl, az első pillanatban szörnyen zavarván azokat a tudósokat, a kik legbehatóbban foglalkoztak a mikrobák toxikológiájával.

— És engedjék meg, uraim, szolt a miniszter, hogy kimondjam önöknek, hogy a vegyészet visszaélései nagy részben okai közegészségügyünk siralmas állapotának.

— Hogyan! Visszaélései?

— Nos, hogy meg ne sértsük a tudományt, mondjuk úgy, hogy a túlságosan gyakorlati

irányba terelődött vegytannak a hátrányai, az a körülmény, hogy a vegytant ma mindenre alkalmazzák, az élelmi-szerek, folyékony vagy tömör, szóval minden enni és inni való nagyban való gyártására, a valódi, természetes termékek utánzására, vagy inkább hamisítására... Sajnos! minden hamisított, minden utánzott, műgyártmány, egy szóval a mi túlságosan tudományos iparunk Borgiai megmérgeznek mindannyiunkat!

— Sajnos, igaz! szolt az egyik képviselő, aki egyébként nagy világfi volt valamikor, de most gyógyíthatatlan gyomorbetegben szynlődött.

— Eltekintve más októl, eltekintve például az általános ideggyöngöségtől, amely a keringő villamosságnak, a körülöttünk mindenütt áramló és bennünket át meg átható fluidumnak a következménye, — az ipari betegségek hatalmukba kerítik a különböző veszedelmes iparágakkal foglalkozókat, áttérjednek az ipartelek környékére s azután a nyüzsgő emberi hangyabolyok féltelmes halmozódása egyre szűkebbnek bizonyuló szegény földünkön.

— A világrészek, a túlnépesedett Amerika, Európa és Afrika, valamint a kínaiaknak már-már szűk Ázsia, szolt az egyik államférfi, olyanok mint egy-egy mérhetetlen tutaj a víz hátán, amely már-már fölborul egymást fölfalni készülő, kiehézt utasaival!...

— Bárha a régi talaj villamos megújítását nagy sikerrel alkalmazzuk is s a mezőségek villamos izgatása a csirázást és magbaszökkenést siettetni is.

— Szerencse, hogy fölösségünk elhelyezésén ott lesz már a közel jövőben a hatodik világ-rész, amely most szervezkedik egy genialis teremő elme, a nagy Ponto Fülöp méraők vezetése alatt, a Csendes-Öceán eddig semmire sem használt mérhetetlen ölében! Micsoda munka ez, urak, milyen munka!

— Térjünk vissza ügyünkre, szolt Lorris Philoxéne, látván, hogy a társalgás kezd telretelődni. Az emberi tömegek túlszorodása és az ipar óriási fejlődése elég siralmas állapotokat idéztek elő. Légkörünk piszkos és fertőzött; nagyon magasra kell emelkednünk léghajóinkban, hogy némileg tiszta levegőbe juthassunk. Hiszen tudják önök, hogy még 600 méter magasságban is a föld színe fölött egy négyszög méter levegőben 49 656 mikroba és bacillus van.

— Folyóink valósággal jégtömegeket hordoznak magukkal a legveszedelmesebb bacillusokból; patakjainkban hemzsegek a betegség csirái; a haltenyésztő-társulatok hiába népesítik be szabályosan minden öt-hat esztendőben vízeinket, a halak nem élnek meg többé a folyókban és patakokban. Édes vízi halaknak nyoma sincsen többé csak a legtávolabbi vidékek rejtett csermelyeiben és pocsolyáiban.

— De ez sajnos! még nem minden.

— Van még egy másik oka is siralmas hanyatlásunknak. S ez a modern erkölcsök és az általános és parancsoló pénzsűkségnek, rettenősen drága civilizációjunk e gyötrelmének következménye.

— Ez az oka a házasság, amely a természetes kiválasztásnak ép a visszaját eredményezi. Mint életbölcsék, valamennyien fölemeljük tiltakozó szavunkat ez ellen a visszás szokás ellen, de mint atyák, még magunk is közreműködünk fiaink érdekében, hogy ilyen visszás házasságot köthessenek.

— Mert mit keresünk általában, mikor itt az ideje annak, hogy házasodjunk és családot alapítsunk? Első sorban milyen menyasszonyt keresünk? Árvalányokat, vagyis olyan fiatal teremőket, a kiknek szülei nem voltak képesek

tulélai a győnge közepes emberi életkort, vagy ha árvalányt nem találunk, akkor olyanokat választunk ki, kiknek szülei legalább betegesek és gyarlók, mert így számíthatunk arra, hogy hamarosan megvalósulnak mesés reménységeink, a rendes hozomány pótlékai!

(Folytatása következik.)

NEMZETI SZINHÁZ.

Bérlet 7. (páratlan) szám.

Kolozvártt, szerdán, 1902. október 8-án.

Új betanulással:

RANG ÉS MÓD.

Szinmű 3 felvonásban. Írta: Szigeti József.

Kezdet 7 órakor, vége 10 előtt.

Heti műsor:

Csütörtök: A szevillai borbély. (b. 8. sz.)
Péntek: A dolovai nábbi leánya. (b. 9. sz.)
Szombat: A szigetvári vértanúk. (b. 10. sz.)
Vasárnap (d. u.): Mátyás diák. (Diszelőadás.)
(este: Diszelőadás:
Prolog.
Hűség próbája.
Szép Ilonka. (bérletszünet II. páros sz.)

Szerkesztőségi telefon-szám 49.

Kiadóhivatal- és nyomdai-telefon szám 364.

NYILT-TÉR. *)

A magyar

Számítoló és Pénzváltóbank

erdélyrészi fiókosztálya

október hó 3-én

a Mátyás-király tér 29. sz. a. Bánffy-palota

diszes s a modern kor minden igényének megfelelő, ujonnan berendezett, földszinti helyiségeibe

költözött át.

Üzleti órák: d. e. 1/2 9-12-ig, d. u. 3-5-ig.
608 3-3

Férfi, női posztók és szövetek

különlegességi raktára

Kolozvárt, Deák Ferencz-utca 40. sz.

Van szerencsénk a n. é. közönség szives figyelmét felhívni az őszi és téli idényre megérkezett

férfi, női posztó és szövet

ujdonságainkra.

Raktáron vannak a legfinomabb hazai és külföldi szövetek, u. m.: felöltők, szalon-, szaket, frakk- és Ferencz József öltönyöknek, téli kabátok- és ulsztereknek a legdivatosabb minőségben.

Női costümnek a legfinomabb angol szövetek. Továbbá galléroknak és jaquetteknak oly meglepő nagy választék, hogy a legmagasabb igényeknek is meg tudunk felelni.

Midőn a pontos kiszolgálásról és jutányos árakról előre is biztosíthatjuk, maradtunk nagrabecsült látogatását kérve

Moskovits Berta örökösai.

ZAUDERER üzletvezető.

563 5-10

*E rovatban közöltekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

613 1—1

Alólírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirre teszi, hogy a kolozsvári kir. törvényszék 1901. évi 9015. polg. sz. végzése következtében dr. Novák István kolozsvári ügyvéd által képviselt a Mezőgazdasági bank részv.-társ. javára Pap János és társai ellen 185 kor. s jár. erejéig 1901. évi septe. hó 7-én foganatosított kielégítési végrehajtás ntján le- és felülfoglalt és 1330 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: szoba-butorok, sertések, malaczkok, széna, szalma, tehenek, borjúk és szekér nyilvános árverésen eladottnak.

Mely árverésnek a Kolozsvár vidéki kir. járásbíró-ság 1901. évi V. 879/6. sz. végzése folytán — a már fizet-
telt 125 kor. betudásával — 185 kor. tőkekövetelés,
ennek 1901. évi május hó 4. napjától járó 6% kamatai,
3/5% váltódíj és eddig összesen 121 kor. 32 fillérben
bíróilag már megállapított költségek erejéig Pap Domo-
kos, Pap László, Pap János és Rozsnyai Lajos lakásán
Szucsákon leendő eszközzésére 1902. évi október hó
13-ik napjának délelőtti 9 órája határidőlt kiütetik
és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivat-
nak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az
1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében kész-
pénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek szükség esetén,
becsáron alul is el fognak adatni.

A mennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Kolozsvárt, 1902. évi szept. hó 21. napján.

DUPSCHEK IGNÁCZ,
kir. bír. végrehajtó.

614 1—1

Alóírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennek közhíré teszi, hogy a Kolozsvár vidéki kir. járásbírósal 1899. évi Sp. II. 405/15. sz. végzése következtében dr. Novák István kolozsvári ügyvéd által képviselt Máté Pál tordai lakos javára Vagyas Lőrincz ródi lakos ellen 200 kor. s jár. erejéig 1902. évi aug. hó 21-én foganatositott kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 1260 koromra becsült következő ingóságok, u. m.: kézi gabona-tisztító-rosta, Triör, vasa-ke, kézi cséplőgép, hordók és széna nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a Kolozsvár vidéki kir. járásbíró-
ság 1901. évi V. 1203/4. sz. végzése folytán 200 korona
térlekövetelés, ennek 1899. évi január hó 1. napján eljárá-
s%)-kamatai és eddig összesen 160 kor. 45 fillérben
bíróilag már megállapított költségek erejéig Ródódön, a
végrehajtást szenvedő lakásán leendő eszközzésére 1902.
évi október hó 15-ik napjának délelőtti 10 órája hatá-
ridőül kitéuzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly
megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok
az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében,
késpénzfuzetés mellett, a legtöbbet legyérőnek szükség esé-
tén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Kolozsvárt, 1962. évi szept. hó 27. napján.

DUPSCHEK IGNÁ CZ,
kir. bírósági végrehajtó.

Magyar kir. államvasutak Üzletveztőség Aradon.

618 1-1

Fályafentartási fák szállítása iránt.

A magy. kir. államvasutak aradi üzletveztősege a vonalai szükségletének fedezésére 1903. és esetleg a következő, 1904. és 1905. években szükséges pályafentartási fák szállításának biztosítására ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

Az 1902. évi szükséglet, mely a lényeges megrendelés alkalmával még felemelhető, vagy lejjebbithető, a következő:

Jégenye fenyő-deszka	152.0	m ³
lucz fenyő-deszka	46.0	"
tölgyfa-deszka	6.5	"
szélmetszetlen jégenye fenyő-deszka	23.5	"
padolat-deszka	60.0	m ²
vágott luczfenyőfa	119.2	m ³
faragott jégenye-fenyőfa 12.0 m. hosszig	580.0	"
" " " 12.0 m. h. felül	328.0	"
" tölgyfa " 7.0 m. h.-ig	314.5	"
" " " 12.0 m. h.-ig	23.0	"
" " " 12.0 m. h. felül szükség szerint,		
kerítés sűrítési lécz tölgyfából 1.4 m. h.	5000	drb
" " " " puhafából 1.4 m. h. szüks. sz.	84800	m
vágott puhafa-lécz	84800	m
kerítési oszlop tölgyfából	1350	drb

erdei fenyőpalló	6.0	m ³
jegenye fenyőpalló	148.0	"
szélmetszetlen jegenye fenyőpalló	38.8	"
tölgyfapalló	83.2	"
vörös fenyőpalló, szükség szerint,		
puhafarud	11.5	"
kerítési rud puhafából 50 m/m. atm.	8400	m.
kerítési rud tölgyfából 50 " "	4000	m.
" " 80 " "	3320	"
" " puhafából 80 " "	4000	"
tölgyfa szálfá	32.8	m ³
puha szálfá	31.3	"
puha széldeszka	1900	db
fedő-zsindely 470 m/m hosszú	230.000	"
600 " " szükség szerint.		

Ezen biztosított mennyiségnél kevesebb megrendelés esetén szállító a m. kir. államvasutak ellen semmi néven nevezendő igényt nem támaszthat.

A fenti anyagok pontos méretei a részletes méretjegyzékben vannak felsorolva, mely méretjegyzék ajánlati minta és pályázati feltételek az alólírt üzletvezetőségénél ingyen kaphatók, míg az általános és különleges szállítási feltételek csakis készpénz fizetés ellenében a m. kir. államvasutak nyomtatványtárából (Budapest, Andrásy-ut 73—75. sz. alatt) 50, illetve 30 fillérenyi áron szerezhetők meg.

A megrendelendő fák szállítása minden év február havában megkezdendő és ugyanazon év május hó végéig fejezendő be.

Az ajánlatok fölötti határozat hozatal, illetve a szállítás oda ítélese az ajánlat felbontásától számított 28 nap alatt várható, míg a letett óvadék ezen határidő után 8 napon belül fog kiutaltatni.

Az ajánlatok a külön e célra szerkesztett ajánlati mintán teendők.

A szállítás a m. kir. államvasutaknál érvényben levő anyagok szállítására vonatkozó 122291—96. sz. általános, valamint az épület- és vágottfák szállítására vonatkozó 143889—902. számú különleges feltételek értelmében eszközzendő, mely feltételek a pályázati határidőig alóírott üzletvezetőség anyag- és leltárbeszerzési osztályánál, valamint a magy. kir. államvasutak igazgatóságánál és minden üzletvezetőségnél naponta, a hivatalos órák alatt — megtekinthetők.

Az ivenként 1 koronás magy. okmánybélyeggel ellátott ajánlatok ezen alábbi külczimmel: „Ajánlat épületfák szállítása iránt 29037—902. sz.-hoz“ 1902. évi **október hó 29-ikének déli 22 órájáig** a magy. kir. államvasutak aradi üzletvezető-égének általános osztálya főnökéhez benyújtandók, vagy posta útján beküldendők. Bánatpénz gyanánt az ajánlott mennyiségek értékének megfelelő 5% készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapírokbán 1902. évi október hó 28-iki déli 12 órájáig az aradi üzletvezető-ség gyűjtőpénztárára letendő, esetleg posta útján oda beküldendő.

Aradon, 1902. október havában.

Az üzletvezetőség.

(Utánnyomás nem díjaztatik.)

a legelőszóbb árban felvállaltatnak
e lap kiadóhivatalában.

Kolozsvárt, Sétatér-utca 20. szám.

Van szerencsénk a n. é. közönség figyelmét felhívni a már 32 év óta fennálló s a n. é. közönség igényeit minden tekintetben kielégítőnek elismert *butorraktárunkra*. — Dusan felszerelt raktárunkban a **legszébb és a legjobb minőségű butorokat** tartjuk, mely által azon kellemes helyzetben vagyunk, hogy nemcsak helybeli vevőket, hanem tömegesebb vidéki megrendelések teljesítését is eszközölhetjük.

A n. é. közönség további szíves támogatását kéri
kiváló tisztelettel

557 6—30

Szöllősy és Csernyánszky, butorraktárosok.

Nyomatott a Magyar Polgár könyvnyemdájában Kolozsvárt.